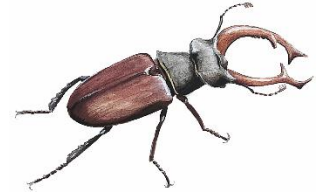

Naturreservatet Tjustgöl

Beslut och skötselplan

Länsstyrelsen
Kalmar län

Bildande av naturreservatet Tjustgöl i Oskarshamns kommun i Kalmar län

Länssstyrelsens beslut

Länssstyrelsen beslutar att bilda naturreservatet Tjustgöl med tillhörande föreskrifter samt fastställer en skötselplan för områdets långsiktiga vård. Naturreservatets gränser framgår av bilaga 2. Reservatets gränser utmärks i fält.

Beslutet grundar sig på 7 kap. 4, 5, 6 och 30 §§ miljöbalken (SFS 1998:808) samt 3 och 22 §§ Förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Uppgifter om naturreservatet

Namn:	Tjustgöl
Län:	Kalmar
Kommun:	Oskarshamns kommun
Lägesbeskrivning:	Tjustgöl ligger mellan Oskarshamn och Västervik, ca 5 km norr om Misterhult.
Centrumkoordinater (SWEREF99TM): 6375833	X: 594579, Y: 6375236, X: 594279, Y: 6375833
Kartblad Index 100 km:	63F
Naturgeografisk region:	25c Södermanland & N. Götalands kust/skärgård

2023-12-06

511-7680-2020

Fastigheter:	Tjustgöl 3:2, 3:14 och S:1.
Ägarkategori:	enskilda
Areal:	46,2 ha
Landareal:	46,2 ha
Förvaltare av naturreservatet:	Länsstyrelsen

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara, vårda och i förekommande fall restaurera trädklädd betesmark, löväng, äldre ädellövskog, blandskog med löv och tall, sumpskog samt blomrika gräsytor och brynmiljöer. Tillhörande naturvärdeskvalitéer, i form av strukturer och funktioner samt en rik biologisk mångfald ska bevaras och utvecklas.

Reservatet ska också bidra till att hotade, sällsynta och missgynnade arter bevaras och helst ökar för att långsiktigt kunna fortleva.

Syftet ska i huvudsak uppnås genom:

- Att områdets skyddsvärda naturmiljöer bevaras genom föreskrifter som reglerar jord- och skogsbruk och olika typer av exploatering
- Restaurering och underhåll av skogsbete och mosaikartad trädklädd betesmark/löväng genom bete, stängsling, friställning, ringbarkning, luckhuggning, utglesning och röjning.
- Frihuggning av ädellövträd.
- Utveckling av trädens ålders- och artmässiga fördelning samt förekomst av död och döende ved i olika nedbrytningsstadier.
- Underhåll av öppna gräsmarker och brynmiljöer med blommande buskar
- Intern dynamik med åldrande och döende träd.
- Hamling och veteranisering av träd för att gynna värdefulla trädstrukturer
- Utsättning av mulmholkar och faunadepåer.

2023-12-06

511-7680-2020

Skälen för beslutet

De prioriterade bevarandevärdena utgörs av den gamla ädellövskogen samt ädellövkädda ytor som bitvis bibehållit strukturer av trädklädd betesmark eller löväng. Den rikliga förekomsten av gamla ädellövträd, efterträdare i olika åldrar, hålträd, mulmträd, träd i olika grader av solexponering samt död och döende ved i olika nedbrytningsstadier och grovlekar är av mycket högt naturvärde. Så är även de hamlade träden som även utgör ett biologiskt kulturarv i ett kulturpräglat landskap som nyttjats av människan under lång tid. Den artrika trädslagsammansättningen av främst ädellövträd som skogsek, skogslind, skogslönn, ask och skogsalm samt hassel är utmärkande för området. Men också ett visst inslag av andra träd som sälg, vildapel och tall har en plats i trädskiktet. Vidare är lundfloran liksom inslaget av blommande gräsytor och buskrika brynmiljöer av betydelse för naturvärdena. Prioriterade bevarandevärden är även den rika biologiska mångfalden med många rödlistade arter av exempelvis svampar, skalbaggar och lavar som är knutna till nämnda naturtyper och strukturer.

För att områdets naturvärden ska bevaras och utvecklas behövs naturvårdande skötsel och att skogen undantas från skogsproduktion och annan exploatering. De höga värdena motiverar att området ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat.

Beskrivning av reservatet

Naturreservatet Tjustgöl ligger vid den lilla sjön Tjustgölen. Området domineras av vacker och olikåldrig ädellövskog med mycket höga naturvärden. Naturvärdena är inte minst knutna till de många äldre ädellövträden av trädslagen skogsek, skogslind, ask, skogslönn och skogsalm. Området har lång kontinuitet som trädbärande mark och stora delar nyttjades förr för lövtäkt. Naturens utseende har i stor utsträckning präglats av jordbruket och än idag finns det många träd som bär tydliga spår av tidigare hampling. De hamlade träden är inte sällan ihåliga eller har andra strukturer, såsom döda grenar, vedblottor eller grov bark. Naturreservatets södra delar har också betats fram till början av 2000-talet, vilket gör att det finns en variation av tätt och glest beskogade ytor. Stora stenblock, små höjder med hållmarker och angränsande åkermark bidrar också till att det finns träd i olika grader av solexponering.

I ädellövskogens fältskikt finns återkommande inslag av lundflora med arter som förknippas med rika markförhållanden såsom vårärt, vippärt (NT),

2023-12-06

511-7680-2020

tandrot, myskmadra och blåsippra. Förutom ädellövträd finns varierande inslag av tall, gran, asp och vildapel m. fl. Längst i nordväst ingår en liten del av en sumpskog med björk och tall. I reservatet finns också mindre gamla åkerlappar som inte längre brukas. Somliga kantas av blommande slånbuskar som utgör nektarresurser för insektslivet.

I naturreservatet finns en mängd rödlistade arter och signalarter. Bland annat den hotade trubbtandade lövknäpparen (VU), vars larvutveckling sker i blöt ved och mulm i ihåliga lövträd. På många trädstammar finns också hotade lavar. På grov bark i halvöppna lägen finns exempelvis tre olika arter av hotade blekspikar, liten blekspik (VU), gulvit blekspik (VU) och brunskافتad blekspik (VU). Många av de äldre askarna och almarna har tyvärr drabbats av askskottssjukan och almsjukan som på flera ställen kommer att resultera i ett brutet krontak och en dyster framtid för en del arter såsom almrostöra (EN) som växer på flera almar.

Reservatsföreskrifter

För att uppnå syftet med naturreservatet får Länsstyrelsen besluta om föreskrifter. Föreskrifterna är uppdelade i A-, B-, och C-föreskrifter. A-föreskrifter förbjuder viss verksamhet och riktar sig till markägare och övriga sakägare. B-föreskrifter beskriver vilken skötsel som markägare och sakägare ska tåla. C-föreskrifter är ordningsföreskrifter som riktar sig till både markägare/sakägare och allmänheten.

Med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken och 22 § förordningen om områdesskydd föreskriver Länsstyrelsen följande:

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägares och annans sakägares rätt inom naturreservatet

Det är förbjudet att inom reservatet:

1. Uppföra eller utöka byggnad eller annan anläggning.
2. Förändra områdets topografi och landskapets allmänna karaktär, yt- eller dräneringsförhållanden som att gräva, spränga, borra, schakta, fylla ut eller annan markberedning.
3. Anordna upplag, tippa eller dumpa.

2023-12-06

511-7680-2020

4. Ta bort eller skada stengärdesgård eller odlingsröse
5. Utföra vattenreglering, dämma, dika, leda bort vatten eller på annat sätt påverka hydrologin.
6. Odla upp betesmark, slåttermark eller våtmark.
7. Använda bekämpningsmedel, kalka eller tillföra växtnäringsämnen.
8. Använda ivermektinbaserade preparat på betesdjur då de uppehåller sig inom reservatet, annat än vid direkt veterinär rekommendation.
9. Avverka, ta bort eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar.
10. Plantera in eller sätta ut växter, djur eller andra organismer.
11. Framföra motordrivet fordon annat än på befintliga vägar, för jordbrukets behov eller i samband med jakt för transport av skjuten älg, hjort eller vildsvin.
12. Utfodra vilt

Det är förbjudet att utan Länssstyrelsens tillstånd:

13. Uppföra jakttorn.
14. Anlägga led eller spång.
15. Utföra rensning av befintliga diken för att behålla vattnets djup eller läge.
16. Tillskottsutfodra betesdjur inom områdets skogsbetesmarker.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken om markägare och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas:

2023-12-06

511-7680-2020

1. Utmärkning av naturreservatets gränser enligt Naturvårdsverkets anvisningar.
2. Uppsättning och underhåll av informationstavlor samt anläggande och underhåll av en mindre parkeringsplats på Tjustgöl 3:2.
3. Träd, buskage och grenar som uppenbart skapar otrygghet eller utgör en risk för människors säkerhet får beskäras, fällas, kapas och/eller flyttas.
4. Naturvårdande skötsel i form av:
 - Åtgärder för att restaurera, nyskapa och underhålla skogsbetesmarker, lövängar och lundar så som stängsling, bete, slåtter, friställning, luckhuggning, utglesning av träd och röjning.
 - Åtgärder för att nyskapa och underhålla öppen gräsmark och ett värdefullt buskskikt så som röjning, slåtter, fläckvis gräsbränning (minst 150 m från byggnaderna) och bete.
 - Åtgärder för att gynna lövträd, lövträdsföryngring samt åldersfördelning och ljusexponering i trädsiktet så som friställning, utglesning, luckhuggning, röjning, veteranisering och liknande åtgärder.
 - Åtgärder för att tillskapa död ved i ädellövskog, lövängar, betesmarker och lundar så som trädfällning, ringbarkning, toppkapning och liknande åtgärder.
 - Åtgärder för att gynna en naturlig vattendynamik så som igenläggning av diken.
 - Åtgärder för att gynna hotade arter knutna till reservatets livsmiljöer så som utsättning av mulmholkar, veteranisering, hamling av träd, plantering, uppsamling av död ved för placering i fanuadepåer, skapande av jordblottor samt utsättning av hotade arter knutna till reservatets livsmiljöer.
5. Genomförande av undersökningar av djur- och växtarter samt mark- och vattenförhållanden.
6. Skyddsåtgärder mot invasiva eller främmande arter.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken och 22 § förordningen om områdesskydd

Det är förbjudet att inom reservatet:

2023-12-06

511-7680-2020

1. Tälta mer än ett dygn på samma ställe.
2. Starta och landa med luftfartyg.
3. Skada eller störa däggdjur och fåglar, klättra i boträd eller uppehålla sig nära rovfågelbo, lya eller gryt.
4. Bryta kvistar, fälla eller skada levande eller döda träd eller buskar.

Det är förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

1. Gräva eller dra upp kärlväxter.
2. Samla in insekter eller andra ryggradslösa djur med fällor som är konstruerade för att döda.
3. Placera ut skylt, tavla, affisch, konstföremål, orienteringskontroll, snitsel, markering eller liknande.
4. Plocka mossor, lavar eller vedlevande svampar utöver enstaka exemplar för artbestämning.
5. Genomföra idrottstävling, evenemang eller likvärdig organiserad verksamhet

Undantag från föreskrifter

Föreskrifterna under A och C utgör inte hinder för förvaltaren att utföra eller låta utföra de åtgärder som behövs för att uppnå reservatets syfte och som framgår av föreskrifterna B 1 – 6 ovan.

Föreskrifterna under A och C utgör inte hinder för personal inom polisen, sjukvården, eller räddningstjänsten att vid insatser använda motordrivet fordon, motordriven farkost, drönare och hund och vid behov vidta andra åtgärder.

Föreskrifterna under A och C utgör inte hinder för drift, underhåll, reinvestering och ombyggnad av befintliga ledningar samt underhållsröjning av tillhörande skogsgator enligt gällande ledningsrätt, servitut eller nyttjanderätt. Skriftligt samråd ska ske med Länsstyrelsen innan åtgärd utförs inklusive

2023-12-06

511-7680-2020

transport till och från ledningens skogsgata samt tillfällig parkering. Vid akuta oförutsägbara händelser som hotar att skada eller har skadat en ledning, som tex vid storm, får åtgärder utföras omedelbart utan samråd. Länsstyrelsen ska kontaktas omgående efter genomförd åtgärd. Åtgärder som innebär nedtagning, toppning eller beskärning av träd i ledningsgatans sidoområde samt utökning av elnätet vid begärd elanslutning kräver tillstånd från Länsstyrelsen. Befintlig luftledning får längs samma sträcka ersättas med markkabel.

Föreskrifterna under A och C utgör inte hinder för bedrivande av vattenverksamhet enligt gällande lagakraftvunna vattendomar och dikningsföretag. Inför utförande av arbetet ska Länsstyrelsens reservatsförvaltare informeras om åtgärden.

Föreskrifterna under A och C gäller inte vid drift och underhåll av allmän och enskild väg med tillhörande vägområde.

Föreskrifterna under A och C gäller inte vid drift och underhåll av skogsvägen Tjustgöl S:1 med tillhörande vägområde. Föreskrifterna under A och C utgör inte hinder för att dra en markledning på västra sidan om den del av vägen som är markerad med rödstreckad linje i beslutskartan.

Utan hinder av föreskrifterna A9 och C4 får träd som fallit ned över befintliga vägar, leder, ledningar, stängsel eller åkrar tas bort och flyttas tillbaka till lämplig plats i naturreservatet.

Utan hinder av föreskriften A9 och C4 får träd och grenar som inom snar framtid riskerar att falla ned över vägar, leder, ledningar, stängsel, eller åkrar i första hand beskäras och i andra hand tas bort och flyttas tillbaka till lämplig plats i naturreservatet. Innan sådan åtgärd utförs ska godkännande fås av Länsstyrelsens reservatsförvaltare.

Utan hinder av föreskrifterna A9 och C4 får träd och grenar som inom snar framtid riskerar att falla på byggnader i första hand beskäras och i andra hand tas bort och flyttas tillbaka till lämplig plats i naturreservatet. Länsstyrelsen ska informeras innan åtgärd. Vid akut åtgärd kan Länsstyrelsen informeras i efterhand.

Utan hinder av föreskrifterna A9 och C4 får öppen betesmark underhållsröjas från uppväxande sly klenare än fem cm i brösthöjd, efter godkännande från Länsstyrelsens förvaltare.

2023-12-06

511-7680-2020

Utan hinder av föreskriften A9 och C4 får nyttjanderättsinnehavare till jakt utföra underhållsröjning av mindre buskar och unga träd klenare än fem cm i brösthöjd i befintliga siktgator vid jaktpass.

Föreskriften under A12 utgör inte hinder för att ha en utfodringsautomat placerad på befintlig utfodringsplats, markerad med röd punkt i beslutskartan, bilaga 2.

Föreskriften C 7 gäller inte fastighetsägare, innehavare av servitut till ledning, jordbruksarrendator, fiskerättsinnehavare och jakträttsinnehavare.

Föreskriften C 1 gäller inte fastighetsägare, jordbruksarrendator, fiskerättsinnehavare och jakträttsinnehavare.

Föreskriften C 3 gäller inte jakträttsinnehavare vid jakt.

Upplysningar

Förvaltare av naturreservatet är Länsstyrelsen i Kalmar län. Förvaltaren får efter samråd med markägare och innehavare av särskild rätt till fastighet använda befintliga vägar inom och till reservatet i den utsträckning som behövs för reservatets vård och förvaltning mot erläggande av skälig ersättning för slitage.

Eventuellt gagnvirke som ska tas ut ur naturreservatet i samband med naturvårdsåtgärder och som utförs med stöd av föreskrifter, tillfaller fastighetsägaren.

Utöver ovan angivna föreskrifter gäller annan lagstiftning, bl.a. miljöbalken, jaktlagstiftning, terrängkörningslagen och kulturmiljölagen.

Länsstyrelsens motivering

Naturmiljöerna i Tjustgöl är viktiga för att skydda arters habitat och bidra till spridning av arter knutna till främst mosaikartad ädellövskog, trädklädd betesmark och brynmiljöer. Bildandet av naturreservatet bidrar till att naturmiljöerna får en ändamålsenlig skötsel och långsiktigt bevaras.

2023-12-06

511-7680-2020

Bevarandet av området är prioriterat i enlighet med den nationella strategin för skydd av skog. Området ligger i en skogsbiologisk värde-trakt och därmed är förutsättningarna goda att långsiktigt bevara och utveckla de utpekade värdena. Placeringen i en värde-trakt gör att skyddet även bedöms kunna bidra till bättre grön infrastruktur och ökad biologisk mångfald på landskaps-nivå.

Den rika förekomsten av gamla ädellövträd är särskilt värdefullt eftersom re-servatet ligger i en trakt särskilt prioriterad för naturvärden knutna till ädellövträd.

Nationella och regionala intressen

Tjustgöl ingår i LST Riksintresse Obruten kust MB 4 kap 3§: Smålands skär-gård – Simpevarp och Öland. Området ligger inom RAÄ Riksintresse för Kul-turmiljövård MB 3 kap 6§: Misterhults bronsåldersbygd.

Miljökvalitetsmål

Bildandet av naturreservatet bidrar till att uppfylla miljökvalitetsmålet Le-vande skogar genom att 41,7 hektar skyddsvärd produktiv skogsmark undan-tas från skogsproduktion och ges ett långsiktigt skydd. Bildandet av naturre-servatet bidrar även till uppfyllande av de regionala delmålen för miljökvali-tetsmålen Ett rikt odlingslandskap samt Ett rikt växt- och djurliv.

Ekosystemtjänster

Länsstyrelsen har gjort en bedömning av vilka effekter naturreservatet har på olika ekosystemtjänster och har kommit fram till att det huvudsakligen inver-kar positivt. Bedömningen är att påverkan på ekosystemtjänsterna samman-tagat stärker motiven för inrättande av naturreservatet. Exempel på eko-systemtjänster i naturreservatet är vattenrening, luftrening och pollinering.

Länsstyrelsens bedömning

Lämplig användning av markområde

Enligt 1 kap. 1 § miljöbalken ska denna tillämpas så att bl.a. värdefulla natur-och kulturmiljöer skyddas och vårdas och den biologiska mångfalden bevaras. Länsstyrelsen har, i enlighet med 3 kap. miljöbalken, prövat och funnit att bildandet av naturreservatet Tjustgöl är förenligt med en, från allmän syn-punkt, lämplig användning av markområdet och att beslutet inte strider mot gällande kommunal översiktsplan.

2023-12-06

511-7680-2020

Konsekvensutredning av påverkan på allemansrätten

Länsstyrelsen ska enligt förordning om konsekvensutredning vid regelgivning 2007:1244, i den omfattning det behövs göra en konsekvensutredning av hur allemansrätten påverkas genom beslutet om naturreservat. Länsstyrelsen gör bedömningen att områdets föreskrifter och skötsel inte påverkar tillgängligheten enligt allemansrätten på ett negativt sätt.

Intresseprövning

Naturreservatet utgör ett mycket värdefullt område som hyser miljöer med en stor mångfald av växt- och djurarter. Länsstyrelsen har i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken prövat och funnit att bildandet av naturreservatet Tjustgöl inte går längre i inskränkning av enskilds rätt att använda mark och vatten, än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses. Länsstyrelsen bedömer att de allmänna intressena gällande områdets höga naturvärden överväger den enskildes rätt till viss markanvändning som kan påverka området negativt.

Ärendets beredning

Bakgrund

Skogsstyrelsen registrerade fem nyckelbiotoper i området under åren 1996, 1999 och 2001. Naturvärdesinventeringar har gjorts av Foran AB 2006 på uppdrag av Länsstyrelsen. Inventering av skalbaggsfauna utfördes 2016 på uppdrag av Länsstyrelsen. Vidare har naturvårsintressanta träd inventerats 2022 av Länsstyrelsen.

År 2010 tecknade Länsstyrelsen ett 10 årigt naturvårdsavtal med markägarna till Tjustgöl 3:14. I samband med att naturvårdsavtalet löpte ut kontaktades markägarna för diskussioner om vidare skydd. Först diskuterades framförallt en förlängning av naturvårdsavtalet men markägarna var sedan mer intresserade av ett naturreservat. Därefter togs kontakt med Oskarshamns kommun som förvaltar den stiftelseägda fastigheten Tjustgöl 3:2 och som också ställde sig positiva till naturskydd.

Värderingsbyrån har på uppdrag av Länsstyrelsen genomfört värdering av fastigheterna 2021. Förhandling har skett med fastighetsägarna och i samförstånd har överenskommelser om intrångsersättning upprättats. Lantmäteriet har utfört en fastighetsrättslig utredning och upprättat en

2023-12-06

511-7680-2020

sakägarförteckning. Inmätning av naturreservatets gränser har gjorts av Skogsstyrelsen under 2022 och 2023.

Föreläggande till sakägare

Kända sakägare har med stöd av 24 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken förelagts att yttra sig över förslaget. Yttrande har inkommit från Oskarshamns kommun, enligt nedan:

Oskarshamns kommun har inga synpunkter på förslaget men önskar en fortsatt god dialog samt tidig information och delaktighet inför uttag av gagnvirke och större gallringsåtgärder.

Länsstyrelsens kommentar:

Länsstyrelsen önskar också en fortsatt god dialog. Länsstyrelsens förvaltare har som rutin att kontakta markägare inför åtgärder och eventuella virkesuttag.

Remiss

Förslag till beslut och skötselplan för naturreservatet Tjustgöl skickades på remiss den 4 juli 2023 till Riksantikvarieämbetet, Sveriges geologiska undersökning, Skogsstyrelsen, Kalmar distrikt, Jordbruksverket, Misterhults Hembygdsförening, Naturskyddsföreningen i Kalmar län, Biologiska Sällskapet i Oskarshamn, Föreningen SydostEntomologerna, Smålands flora, Östra Smålands Ornitologiska Förening Friluftsförbundet Region Öst, LRF Sydost, Sveriges jordägareförbund, Mellersta Götalands jordägarförbund, Svenska Jägarförbundet Kalmar län samt grannar med angränsande tomt.

Synpunkter har inkommit från LRF sydost och Mellersta Götalands Jordägarförening och E.ON.

Trafikverket, Skogsstyrelsen och Biologiska sällskapet i Oskarshamn har meddelat att de inte har något att erinra.

LRF sydost ser positivt på bildandet av naturreservatet och anser i stort att beslut och skötselplan ser bra ut. LRF ser en risk med att det saknas en skrivelse om att granbarkborreangripna träd tas bort. De undrar även om ambitionerna i skötselplanen ryms inom budgeten med tanke på Länsstyrelsens minskade budget för skötsel av skyddad natur. LRF påpekar också vikten av att Länsstyrelsen för en nära dialog med markägare som har mark intill reservatet, särskilt om tanken är att öka antalet besökare och vid framtida risk för barkborreangrepp.

2023-12-06

511-7680-2020

Länssstyrelsens kommentar:

Eftersom granbarkborren inte utgör ett hot mot naturreservatets syfte och de till övervägande del lövträdknutna naturvärdena finns det ingen specifik B-föreskrift för bekämpning av granbarkborre. Naturvårdsverket anger i sin vägledning om "hantering av storskaliga angrepp av granbarkborrar i naturreservat och nationalparker" (2020) att det är viktigt att de åtgärder som anges i beslutet enbart avser åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med respektive naturreservat. Ett av skötselplanens mål är dock att minska andelen gran för att gynna lövmiljöer.

De åtgärder som beskrivs i skötselplanen är inte anpassade till skötselbudgetens storlek som varierar över tid. Eftersom skötselplanen ska gälla över lång tid fram över är det viktigt att skötselplanen beskriver ambitionerna om att utföra åtgärder även om det i dagsläget inte finns medel för att genomföra alla åtgärder på en gång.

De enda planerna på att tillgängliggöra området för besökare är att uppföra en mindre parkeringsplats och sätta upp en informationstavla på Tjustgöl 3:2. Remissen har skickats ut till grannar som har tomter i nära anslutning till reservatet för att ge dem möjlighet att yttra sig.

Mellersta Götalands jordägarförening har ingenting att erinra mot bildandet av reservatet. De utgår från att skötselbestämmelserna medger bortforsling av insektsangripen skog, t.ex. av granbarkborre. Föreningen påpekar generellt vikten av frivillighet och samförstånd med markägare och grannar. De belyser även skogens roll som kolsänka och anser att det är särskilt viktigt att växande skog inte undantas från produktion. De menar att det vid varje reservatsbildning bör göras överväganden om skogen gör en viktigare insats som ersättare av fossila bränslen eller som skogsråvara som ersätter energi-krävande material såsom cement och metaller. Föreningen saknar i beslutsförslaget ett resonemang kring detta.

Länssstyrelsens kommentar:

Se svaret till LRF sydost angående granbarkborre. Länssstyrelsen strävar alltid efter frivillighet och goda dialoger vid områdesskyddsprocesser. Under bildandet av naturreservatet Tjustgöl har en god samverkan skett med markägarna. Att undanta området från skogsproduktion ser vi som en viktig del

2023-12-06

511-7680-2020

av skyddet. Förutom att biologisk mångfald gynnas när skog får stå kvar blir skogen också en långsiktig kolsänka.

E.ON. påpekar vikten av ett undantag som tillåter motordrivna maskiner i, till och från ledningsstråket, även innefattande parkering av fordon. För reparation och underhåll av ledning behöver schaktning/grävning få utföras. Vid åtgärder kan E.ON lämna kvar fällda träd under förutsättning att de inte hålls ansvariga för skogsskyddet. Om vägar kommer att spärras av med exempelvis bommar måste E.ON få tillgång till nycklar eller koder så att underhåll av ledning kan ske.

Länsstyrelsens kommentar:

Länsstyrelsen har förståelse för att transport och parkering, samt i vissa fall (exempelvis vid nedläggning av markkabel) att grävning och schaktning kan behövas. Vid åtgärder är det viktigt att hänsyn tas till naturmiljöerna och att ett samråd enligt 12 kap 6§ i miljöbalken utförs med Länsstyrelsen. Länsstyrelsen ändrar det berörda undantaget till följande lydelse (ny formulering understruken) för att förtydliga och bättre tillgodose EONs önskemål: "Föreskrifterna under A och C utgör inte hinder för drift, underhåll, reinvestering och ombyggnad av befintliga ledningar samt underhållsröjning av tillhörande skogsgator enligt gällande ledningsrätt, servitut eller nyttjanderätt. Skriftligt samråd ska ske med Länsstyrelsen innan åtgärd utförs, inklusive transport till och från ledningens skogsgata samt tillfällig parkering. Vid akuta oförutsägbara händelser som hotar att skada eller har skadat en ledning, som tex vid storm, får åtgärder utföras omedelbart utan samråd. Länsstyrelsen ska kontaktas omgående efter genomförd åtgärd. Åtgärder som innebär nedtagning, toppning eller beskärning av träd i ledningsgatans sidoområde samt utökning av elnätet vid begärd elanslutning kräver tillstånd från Länsstyrelsen. Befintlig luftledning får längs samma sträcka ersättas med markkabel."

Länsstyrelsen har inga planer på att spärra av vägar men vidarebefordrar E.Ons synpunkt till markägarna.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas hos Regeringen, miljödepartementet, se bilaga 4.

Föreskrifterna under C, enligt 7 kap. 30 § miljöbalken gäller omedelbart, även om beslutet överklagas.

2023-12-06

511-7680-2020

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling. Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken träder i kraft den dag som framgår av kungörelsen.

Kungörelse ska införas i ortstidning. Delgivning anses ha skett den dag kungörelsen var införd i ortstidning.

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Allan Widman efter föredragning av naturskyddshandläggare Pontus Axén. Vid den slutliga handläggningen av ärendet deltog även naturskyddshandläggare Malin Miller och chefen för naturavdelningen Martin Unell.

Allan Widman

Pontus Axén

Sändlista

Sakägare, se bilaga 3 sakägarförteckning

Övriga

Naturvårdsverket
Havs- och vattenmyndigheten
Skogsstyrelsen
Riksantikvarieämbetet
Sveriges geologiska undersökning
Trafikverket
Statens jordbruksverk
Boverket
Grannar med angränsande tomt

Bilagor

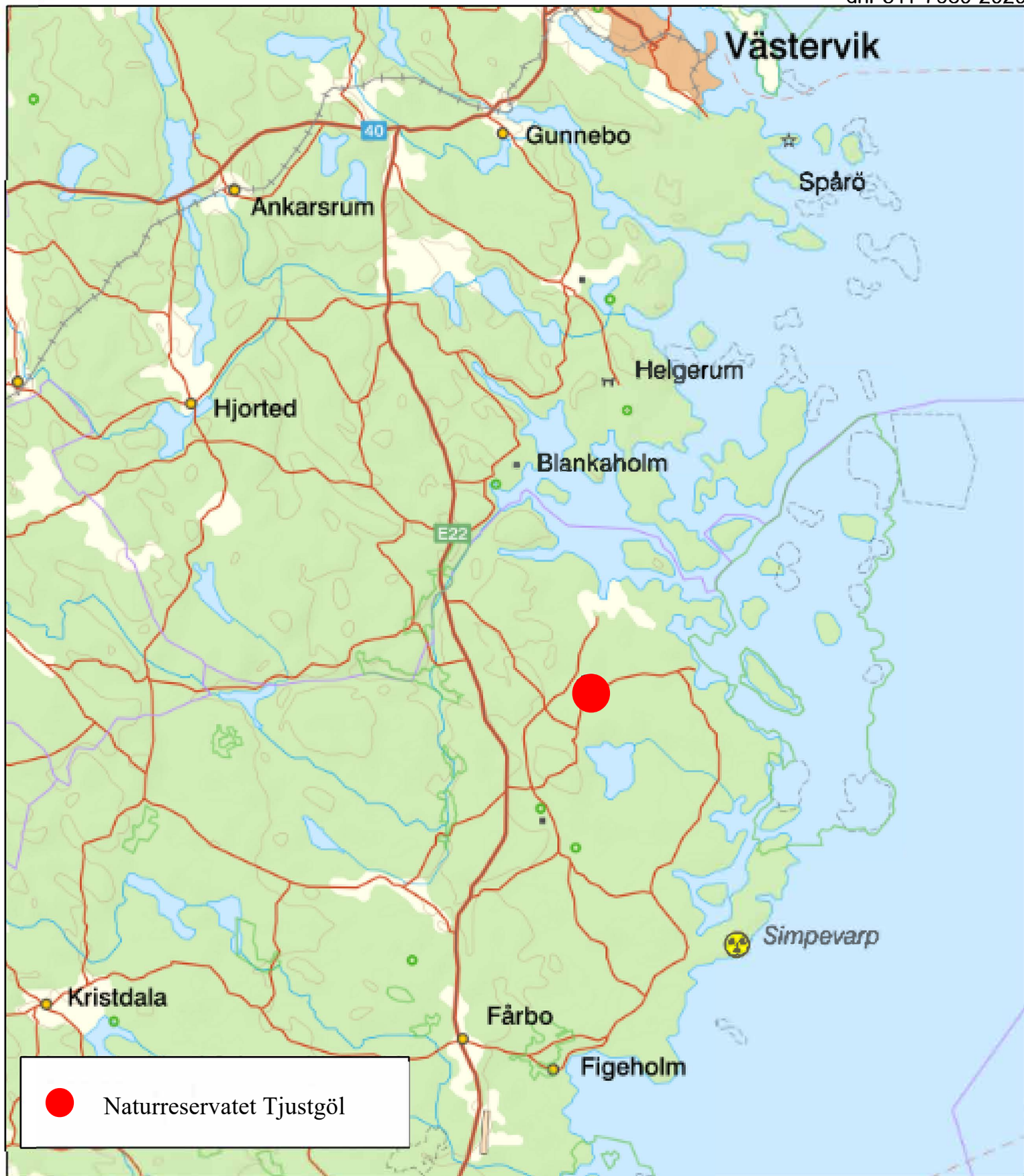
1. Översiktskarta
2. Beslutskarta
3. Sakägarförteckning
4. Upplysning om kungörelsedelgivning/Hur man överklagar.
5. Skötselplan
- 5.1 Skötselplanskarta

Länsstyrelsen
Kalmar län

Översiktskarta Naturreservatet Tjustgöl

Bilaga 1
Tillhör Länsstyrelsens ärende
dnr 511-7680-2020

Bakgrundskarta © Lantmäteriet

0 4 8 16 Kilometer

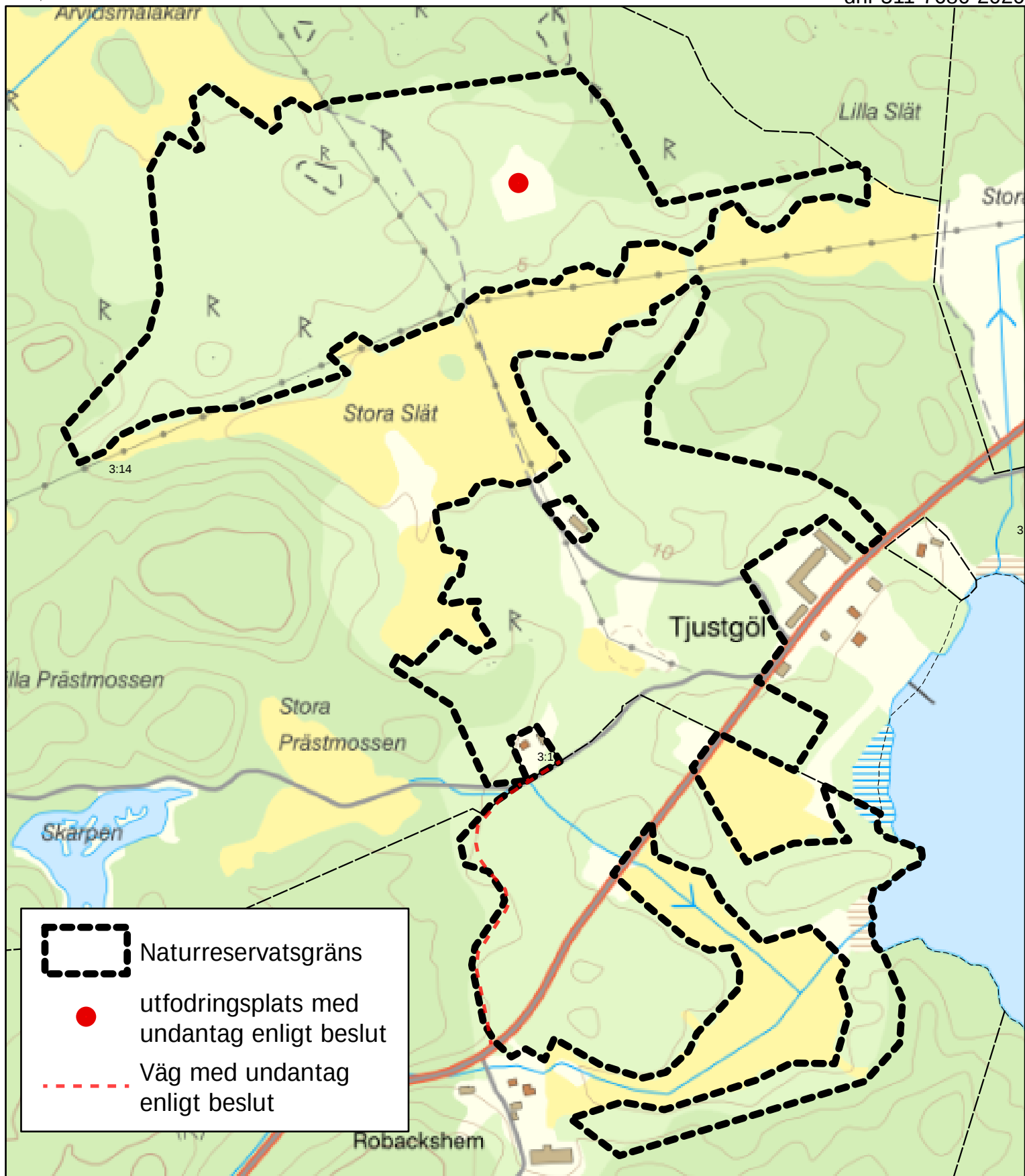

Länsstyrelsen
Kalmar län

Beslutskarta Naturreservatet Tjustgöl

Bilaga 2
Tillhör Länsstyrelsens ärende
dnr 511-7680-2020

Bakgrundskarta © Lantmäteriet

0 125 250 500 Meter

HUR MAN ÖVERKLAGAR

VEM KAN ÖVERKLAGA	Beslutet får överklagas av den som beslutet angår om det gått honom eller henne emot. Beslutet får även överklagas av Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Skogsstyrelsen eller Havs- och vattenmyndigheten.
VEM SKA PRÖVA ÖVERKLAGANDET	Länsstyrelsens beslut kan skriftligen överklagas hos Regeringen, miljödepartementet.
HUR MAN UTFORMAR ÖVERKLAGANDET	I skrivelsen ska Ni • tala om vilket beslut Ni överklagar, t.ex. genom att ange ärendets nummer (diarienumret) och dag för beslutet • redogöra varför Ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt • redogöra för hur Ni anser att beslutet ska ändras Ni kan givetvis anlita ombud att sköta överklagandet åt Er. Behöver Ni veta mer om hur Ni ska gå till väga, så ring eller skriv till Länsstyrelsen.
ÖVRIGA HANDLINGAR	Om Ni har handlingar eller annat som Ni anser stöder Er ståndpunkt, så bör Ni skicka med det.
VAR INLÄMNAS ÖVERKLAGANDET	Er skrivelse ska lämnas/skickas till Länsstyrelsen och inte till Regeringen, miljödepartementet. Länsstyrelsens adress och telefonnummer finner Ni längst ner på denna sida.
SENASTE DATUM FÖR ÖVERKLAGANDET	Länsstyrelsen måste ha fått överklagandet senast den 30:e december 2023 , annars kan överklagandet avvisas.
UNDERTECKNA ÖVERKLAGANDET	Ni ska underteckna skrivelsen och förtydliga namnteckningen. Uppge personnummer/organisationsnummer, yrke, postadress och telefonnummer till bostaden samt adress och telefonnummer till arbetsplatsen och ev. annan plats där Ni är anträffbar.

Skötselplan för naturreservatet Tjustgöl

Skötselplanen är ett praktiskt handlingsprogram för syftet med och skötseln av ett naturreservat. Syftet med reservatet och föreskrifterna i beslutet bestämmer skötselplanens inriktning.

Innehåll

Skötselplan för naturreservatet Tjustgöl	1
1. Beskrivning av reservatet	3
1.1 Sammanfattning.....	3
1.2 Historisk markanvändning.....	5
1.3 Naturbeskrivning och biologiska bevarandevärden.....	8
2. Översiktlig målbild och generella riktlinjer	10
2.1 Övergripande mål med skötseln.....	10
2.2 Generella skötselåtgärder	10
3. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder	11
3.1 Skötselområde 1, Ädellövsdominerad skog och f.d. ädellövhagar (43,7 ha).....	11
3.2 Skötselområde 2, Sumpskog med björk och tall (0,3 ha).....	17
3.3 Skötselområde 3: Öppna marker (2,2 ha).....	18
3. Friluftsliv.....	20
4. Dokumentation och uppföljning	20
4.1 Dokumentation och uppföljning av skötselåtgärder.....	20
4.2 Uppföljning av bevarandemål	21
4.3 Revidering av skötselplan	21
5. Artlista.....	21
6. Referenslista	24
Bilagor	24

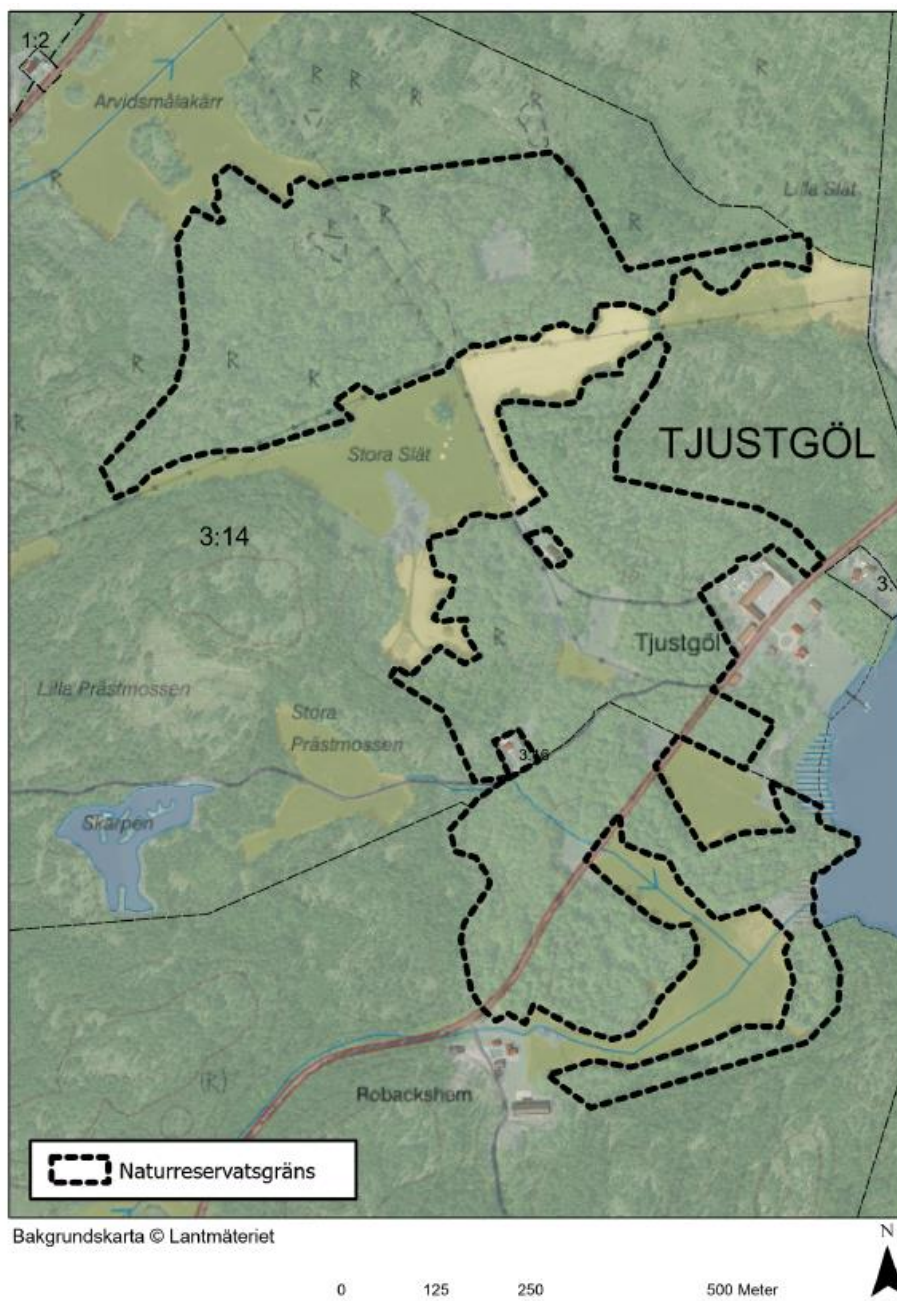
1. Beskrivning av reservatet

1.1 Sammanfattning

Naturreseptatet Tjustgöl är beläget i nordöstra delen av Oskarshamns kommun, strax norr om Misterhult och cirka 4 kilometer från Östersjön. Området domineras av ädellövsog med stor variation i trädskiktet både vad gäller ålders- och trädslagsfördelning. De mycket höga naturvärdena är till stor del knutna till de många äldre ädellövträden av skogsek, skogslind, ask, skogslönn och skogsalm. Lokalt dominerar andra trädslag som gran, tall eller asp. Det bitvis glesa trädskiktet, de många gamla och tidigare hamlade träden samt förekomst av stenrösen påminner om äldre tider då brukade lövängar med inslag av små flikiga åkrar präglade landskapet. Ädellövskogen har lång historik som träd bärande mark, vilket gynnat en rik biologisk mångfald med många naturvårdsintressanta arter. Trädens håligheter, barkstrukturer och höga ålder har skapat goda förutsättningar för bland annat sällsynta och hotade skalbaggar, lavar och svampar. I området finns också inslag av öppna gamla åkerlappar som kantas av blomrika och vackra brynmiljöer som bidrar med pollen och välsmakande nektar till insekterna.

Tabell 1 Naturtyper

Naturtyper	Areal
Ädellövsog och f.d. ädellövghagar	39,2 ha
Barrskog med ädellövinslag	2,8 ha
Triviallövskog med ädellövinslag	1,5 ha
Blandsumpskog	0,3 ha
Öppen gräsmark	2,1 ha
Videbuskage	0,1 ha
Arter enligt Art- och habitatdirektivets bilaga 2	
1083-Ekoxe (<i>Lucanus cervus</i>)	

Figur 1. Karta över naturreservatet Tjustgöl

1.2 Historisk markanvändning

Misterhults socken där reservatet ligger är det fornlämningsrikaste området i Kalmar län. På höjdlägena inom reservatet finns en del gravrösen som troligtvis är från bronsåldern.

I äldre tider var Tjustgöl en liten by bestående av 4 gårdar. Vid lagaskiftet 1881-1882 fanns det kvar två gårdar, varav den ena sedan kom att flyttas till nuvarande Robabackshem väster om Tjustgöl. Enligt traditionen ska även den gamla kyrkan i Misterhults socken ha legat vid Tjustgöl.

Skogen har fortfarande många tydliga spår från en tid då stora arealer med löväng, liksom åkrar och betesmarker präglade landskapet. I stora delar av området finns anmärkningsvärt många ädellövträd som tidigare varit föremål för hamling och som idag utgör ett biologiskt kulturarv. I storskifteskartan från 1786 (bild 2) klassades många av ytorna inom reservatet som äng eller skog. Udden vid nordvästra delen av sjön var exempelvis klassad som *backar uti inägorna* under rubriken *Skog*. Insprängt i ängarna fanns vid denna tid små och flikiga åkrar. En del av de gamla åkrarna utgör åkrar/gräsytor än idag. Flera av de stenrösen som markerats i skifteskartan är fortfarande synliga i fält. Det framgår av protokollet till skifteskartan att utmarken öster om inägorna, varav en liten del ingår i reservatet, vid denna tid betades av får och svin.

Den ekonomiska kartan från 1940-talet (bild 3) vittnar om ett mycket mosaikartat landskap där ett ofta glest trädskikt ibland övergår i tätare skogspartier. Redan några decennier senare, i den ekonomiska kartan från 1970-talet, har många av de tidigare öppna strukturerna vuxit igen. Delar av det södra delområdet betesmarksrestaurerades på 1990-talet och betades en bit in på 2000-talet. I samband med restaureringen nyhamlades och återhamlades en del träd, framför allt skogslind och skogslönn. Idag är reservatet obeatat med undantag för en hästhage på gammal åkermark.

Några spår av modernt trakthyggesbruk syns inte till, annat än i en liten del i östra kanten av det norra delområdet där en avverkning har skett.

Under 2010 tecknades ett 10-årigt naturvårdsavtal på de delar av Tjustgöl 3:14 som ingår i naturreservatet. Under avtalstiden utförde Länsstyrelsen en del avverkning av gran i syfte att gynna lövträd.

Figur 2. Storskifteskartan från 1786.

Figur 3. Ekonomisk karta från 1940-talet.

1.3 Naturbeskrivning och biologiska bevarandevärden

Geologi och hydrologi

Bergarterna i naturreservatet Tjustgöl består av granit och monzodiorit-granodiorit och jordarterna utgörs huvudsakligen av morän. Mindre inslag av ler-siltjordar finns också, framför allt på gammal åkermark. Området har en varierad topografi med både hållmarkshöjder och fuktiga sänkor. Reservatet är i allmänhet rikt på stenblock och små höjder med berg som går i dagen finns både i norra och södra delområdet. En del dikningar har gjorts, bl.a. i det norra delområdet där det finns ett djupt och brett dike som löper i nord-östlig riktning genom skogen.

Naturtyper och arter

Naturreservatet domineras av ädellövskog, glesa lundar och tidigare ädellövskogar med stor variation av skogsek, skogslind, ask, skogslönn, skogsalm och hassel samt ett varierande inslag av tall, gran, asp och vildapel. Mindre barrträdsdominerade områden förekommer på några ställen och täta videbuskage finns i anslutning till sjön Tjustgölen. I naturreservatet finns också inslag av gräsytor på gamla åkrar som inte längre brukas. Reservatet har en lång kontinuitet som trädbärande mark och hyser mycket höga naturvärden knutna till de många äldre ädellövträden. Ett stort antal naturvårdsintrassanta arter inom artgrupperna skalbaggar, svampar och lavar har sina livsmiljöer i och på gamla träd. Totalt är 28 rödlistade arter funna i området, samt en lång rad signalarter.

Sedan beteshävd och omfattande lövtäkt upphört är skogen och de gamla trädklädda betesmarkerna stadda i igenväxning. Halvöppna miljöer finns dock kvar i flera delar av reservatet. Bl.a. öster/söder om landsvägen (landsväg 1 i skötselplanskartan) finns områden där trädsiktet fortfarande är påtagligt glest. På andra ställen där trädsiktet är tätare pryds marken av lundväxter såsom lundslok, liljekonvalj och vitsippa, med ställvisa inslag av bl.a. tandrot och myskmadra. I brynmiljöerna och i glesa lundar trivs även vippärt (NT). Utmed landsvägen som löper norrut (landsväg 2 i skötselplanskartan) växer orkidén sankt pers nycklar som liksom flera andra växter tyder på rika markförhållanden. Rikligt med blommande slånbuskar finns i kantzonerna mot åkarna, till nytta för pollinerande insekter.

Tidigare hamlade träd av såväl skogslind som skogslönn och ask har ofta höga åldrar. Grova askar i 300-årsåldern förekommer men 200-åriga träd är vanligare. Enstaka träd av ask, skogslind och skogsalm har en omkrets på över 400

cm. Det vanligaste trädet som tidigare hamlats är skogslind men det finns också ett stort antal skogslönnar med hamlingsspår. De hamlade träden är inte sällan ihåliga eller har andra strukturer, såsom döda grenar, vedblottor eller grov bark. I Länsstyrelsens trädinventering noterades hela 338 hålträd varav 120 stycken lindar.

Skogseken är på flera håll dominerande och av naturvårdsintressanta döda träd är den det vanligaste trädslaget. Insektsfaunan är rik och i död ved finns ställvis mycket insektsgnag. I området har bland annat den hotade hålträdsknäpparen (VU) hittats, vars larvutvecklingen sker i blöt ved och mulm (lös murken ved) i ihåliga lövträd. Hålträdsfaunan kan trots rik tillgång på hålträd vara på tillbakagång till följd av att skogen sluter sig. Torra och stenbundna höjdområden med skogsek och hassel på basisk mark kan potentiellt vara intressanta för sällsynta mykorrhizabildande svampar men någon svampinventering har inte gjorts.

Figur 4. Barklös ved utgör en av många viktiga trädstrukturer.

Halvöppna ljusförhållanden, i kombination med trädens höga ålder, gynnar en rik lavflora. Främst på grov bark i halvöppna lägen finns exempelvis tre olika arter av hotade blekspikar, liten blekspik (VU), gulvit blekspik (VU) och brunskaftad blekspik (VU). Traslaven som gynnas av stabilt fuktiga förhållanden är vanlig på mossbelupna gamla träd. Rikbarksträden skogsalm, ask och skogslönn härbärgerar många av de mer krävande arterna.

Almsjukan och askskottssjukan har tyvärr resulterat i att många skogsalmar och askar för en tynande tillvaro. Även om många trädindivider av ask och skogsalm fortfarande är vid liv kommer många av dessa att falla till marken inom en relativt snar framtid. Träddöden kommer tyvärr inte bara drabba träden, utan även de arter som lever av dom, såsom almlav (VU) och den starkt hotade svampen almrostöra (EN) som lever på gamla almar. Äldre skogslönn kommer att bli ett allt viktigare värdträd för områdets lavar i takt med att skogsalm och ask dör.

2. Översiktlig målbild och generella riktlinjer

Reservatet är indelat i 3 olika skötselområden. Skötselområde 1 och 3 är även indelat i underliggande delskötselområden. Avgränsning av skötselområdena framgår av bifogad skötselplankarta, bilaga 5.1.

2.1 Övergripande mål med skötseln

En viktig del av skötseln är att värna om områdets äldre ädellövträd. Genom frihuggningar gynnas gamla träd som idag missgynnas av igenväxning. Skogsek och vildapel är exempel på ljuskrävande trädslag som dessutom har svårt att förnygra sig när krontaket sluter sig för mycket. Genom bete av boskap kan en större mosaik av beskuggade träd och träd i olika grader av ljus-exponering upprätthållas.

Skötseln ska också gynna olikåldrighet i trädskiktet så att kontinuiteten av gamla träd kan bibehållas även på lång sikt. Veteranisering där man t.ex. borrar eller sågar fram olika trädstrukturer såsom håligheter och barklös stamved är ett sätt att få yngre träd att bli mer biologiskt intressanta och efterlikna mikromiljöer som normalt uppstår vid hög trädålder. Veteranisering kan också användas som ett sätt att långsamt och skonsamt skapa större ljusinsläpp i skogen istället för att avverka träd. Återhamling och nyhamling av lämpliga träd är också gynnsamt och bevarar en lång tradition av hamling i området. Trots att ihåligheter främjas genom hamling blir träden ofta betydligt äldre än motsvarande träd som aldrig hamlats.

Några öppna ytor på gammal åkermark ska fortsatt hållas öppna för att gynna blommande växter och pollinatörer.

2.2 Generella skötselåtgärder

Åtgärder för att bekämpa invasiva främmande arter får utföras i hela reservatet.

Hydrologisk återställning får ske i hela reservatet.

Forn- och kulturlämningar kan med fördel röjas fria från yngre träd och buskar. Insatser för att minska risken för att träd välter och skadar fornlämningar får utföras där det är lämpligt, exempelvis kronreducering och hamling. Träd som fallit ner på en kulturlämning får flyttas åt sidan.

Inventering av marksvampar som bildar mykorrhiza med träd och hassel får gärna ske så att skötselåtgärder kan utformas med hänsyn till svampfloran.

Förvaltaren avgör om ris och färskt virke som uppstår vid skötselåtgärder ska ligga kvar på plats som livsmiljö för flora och fauna, flyttas till lämplig plats inom naturreservatet, eller tas ut ur reservatet. Inga naturvårdsintressanta träd får föras ut ur naturreservatet. I samband med åtgärder ska hänsyn tas till markförhållanden, naturvårdsintressanta träd och deras rötter, blomning i fältskiktet, och eventuella betesdjurs framkomlighet. Trädstammar kan exempelvis avkvistas i syfte att öka framkomligheten för betesdjur. Eventuellt uttaget virke tillfaller markägaren.

3. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

3.1 Skötselområde 1, Ädellövsdominerad skog och f.d. ädellövskogar (43,7 ha)

Beskrivningar

Skötselområde 1:A, Ädellövsdominerad skog och f.d. ädellövskogar (prioriterat för bete) (25,6 ha)

Ädellövskog med mycket höga naturvärden och stor variation i såväl trädslagssammansättning som trädålder utmärker området. Skogsek, skogslind, skogslönn, ask, skogsalm och hassel är alla viktiga trädslag. Att större delen av området har en historik som lövtäktmark är tydligt då hamlingsstrukturer kan ses på en stor mängd äldre ädellövträd av skogslind, skogslönn och ask. Naturvårdsintressanta träd som skulle gynnas av frihuggning finns i stora delar av området. Några ädellövträd, varav flera bär hamlingsspår, har en diameter på över en meter och är att betrakta som jätteträd. Bland annat söder om landsväg 1 samt längst i söder utmed åkern finns områden av betesmarkskaraktär som fastän de inte längre betas präglas av ett glesare träd- och buskskikt med ädellövträd och hassel. Andra delar av skogen är mer slutna efter längre tid av igenväxning, men förekomst av vildapel och vidkroniga ekar vittnar ibland om en tidigare mer ljusöppen miljö. Lundväxter som liljekonvalj, vårärt, myskmadra, hässlebrodd och tandrot växer bl.a. i ekdominerad skog norr om landsväg 1. Nära Tjustgölen finns en bergshöjd med solbelyst senvuxen ek som utgör en av flera intressanta insektsbiotoper. I anslutning till öppen hållmark uppe på höjden växer stor blålocka, tjärblomster och tulkört. I skötselområdet ingår också ytor med tall bl.a. vid ett höjdområde i västra delen samt längs östra gränsen där en liten del av en ung

tallplantering ingår. I Skötselområde 1:A finns färre granar än i skötselområde 1:B men även här finns spridda förekomster av gran.

Figur 5. Tidigare hamlad lind, Skötselområde 1:A

Skötselområde 1:B, Ädellövsdominerad skog (16,9 ha)

Varierad ädellövskog med höga naturvärden som till stor del domineras av skogsek präglar området. Med undantag för de södra delarna finns ett varierande inslag av tall, gran eller asp som på vissa ytor ibland byter ut ädellövträden. De högsta naturvärdena finns i de södra delarna. Här finns huvudkoncentrationen av skötselområdets äldre tidigare hamlade träd av skogslind, skogslönn och ask men spår av hamling finns även spritt i området. Likaså hassel och inslag av vildapel förekommer främst i områdets södra delar där trädskiktet bitvis fortfarande är glest till följd av historiskt brukande. En rik

föryngring av skogslönn, ask, skogslind och andra trädslag märks på många håll. Barklös solbelyst ved, trädhåligheter och grov bark är viktiga naturvärdesstrukturer. Vid åkerkanten längst västerut har en jätteask med påväxt av almlav (VU) nyligen fallit till marken.

Området är generellt stenigt och småkuperat och sluttar svagt ner mot åkern i söder. På mindre höjder finns hållmarker som kantas av bl.a. senvuxen skogsek, tall och skogslönn. I väster finns även fuktiga små sänkor med inslag av klibbal. Bl.a. i nordost växer naturskogsartad skog med hålaspar och mycket död ved. Två ledningsgator med buskar som slån, rosor, måbär, björnbär och hassel löper genom området. I östra delen utmed reservatsgränsen ingår en liten del av ett hygge där hårt viltbetade småekar uppvisar ett buskligt växtsätt.

Skötselområde 1:C, Gårdsnära gräsmark med ädellövträd (0,3 ha)

Utmed landsväg 2 ligger en kulle med stenrester av en gammal byggnad. På och kring kullen växer glest ställda träd av skogsek, skogslönn, skogslind och någon död ask. En solitär hasselbukett och buskage med slån ingår också. I det kvävepåverkade fältskiktet finns blomning av majsmörblommor, smult-ron, hundkäx, mandelblomma, fyrkantig johannesört, skogslök m.fl. Hamlingsspår, kraftiga stamskador och mulmbildning kan ses på en av skogslönarna.

Figur 6. Tidigare hamlad skogslönn, Skötselområde 1:C

Bevarandemål

- Arealen av Natura2000-naturtypen trädklädd betesmark (9070) bör vara 42,7 hektar, alternativt med inslag av trädklädd äng (6530). För ytor som inte betas bör andra skötselmetoder användas för att uppnå liknande struktur.
- Skötselområde 1:A och 1:B ska ha stor variation av tätt beskogade respektive glest beskogade/glest träd- och buskklädda ytor med mycket ljusinsläpp. Ett glest mosaikartat trädskikt, oregelbunden luckighet och gläntor ska finnas i delar av skötselområdena, bl.a. söder om landsväg 1 på ytor som tidigare betesmarksrestaurerats. Skötselområde 1:C ska utgöras av gräsmark med solitära och gruppställda ädellövträd och enstaka solitär hassel.
- Trädskiktet ska kraftigt domineras av förekommande arter av ädellövträd. Skogsek, skogslind, skogslönn och hassel ska ha en betydande roll i trädskiktet. Om möjligt trots härjande trädsjukdomar ska det även finnas ask och skogsalm. Det ska också finnas ett visst inslag av andra trädslag såsom tall, vildapel, asp och sälg. Andelen gran bör minska till förmån för andra träd. På lång sikt bör granen endast finnas som enstaka träd på platser där den inte tränger värdefulla ädellövträd.
- Det ska finnas rikligt med gamla träd och hasselbuskar, skadade träd, hamlade träd, hålträd och mulmträd i olika grader av ljusexponering.
- Det ska finnas rikligt med torrträd och lågor av lövträd i olika grader nerbrytning och i olika grader av ljusexponering.
- Inslag av ytor med många hamlade träd ska finnas.
- Det ska finnas tillräckligt med efterträdare till de äldre träden. Efterträdarna ska vara i olika generationer och av olika trädslag, så att kontinuiteten av gamla träd av främst ädellövträd kan bestå även på lång sikt.
- Sly eller ungträd ska inte tillåtas skada särskilt biologiskt värdefulla träd.
- I skötselområde 1:A och 1:B ska det både finnas ytor med rik lundflora i skuggigare delar och inslag av ljuskrävande gräsmarksflora i öppnare delar. Olika arter av blommande buskar såsom slån och nyponrosor ska finnas i lämpliga brynmiljöer mot öppen mark. I skötselområde 1:C ska ljuskrävande flora prägla fältskiktet.
- Befintliga öppna ytor utmed landsväg 2 i skötselområde 1:A bör bibehållas. I övergångszonen mot kringliggande skog ska det finnas inslag av buskar så att övergången mot skogen blir oskarp.
- I skötselområde 1:A och 1:B ska det finnas områden med bibehållen hög luftfuktighet och inslag av skogslönn så att lavfloran gynnas.

- Förekommande rödlistade arter ska ha goda förutsättningar att leva kvar och reproducera sig i området, särskilt arter knutna till gamla ädellövträd.

Skötselåtgärder

Initiala restaureringsinsatser

- Om betesdjur finns att tillgå ska stängsling ske. Åtgärden är framförallt prioriterad i skötselområde 1:A och 1:C men vore även gynnsam i skötselområde 1:B. Flera skötselområden kan ingå i samma fålla.
- Om betesdjur finns att tillgå ska oregelbunden luckighet, gläntor och utglesning av trädskiktet genom friställningar skapas i lämpliga delar. Åtgärderna är framför allt prioriterade i skötselområde 1:A, men vore även gynnsamma i skötselområde 1:B. Luckighet/utglesning bör företrädesvis skapas där:
 - äldre ädellövträd och hassel samt efterträdare i olika generationer gynnas
 - igenväxning skett i sen tid och där det kan ske på bekostnad av gran
 - många hamlingsträd av skogslind och/eller skogslönn gynnas och det finns potential för hävdgynnad flora
 - i anslutning till befintliga öppna ytor

Löpande skötsel

- Friställ lämpliga gamla/vidkroniga träd samt efterträdare i olika generationer. Framförallt ädellövträd och hassel gynnas. Äldre träd som har vuxit upp i grupp kan med fördel stå kvar i grupp. Om betesdjur ej finns att tillgå behöver frihuggningarna vara mindre omfattande så att stora slyuppslag undviks.
- Friställning får särskilt gärna ske på bekostnad av gran i alla åldrar. Även röjning av smågranar är gynnsamt. Generellt får graninslaget minskas oavsett om området betas eller ej, exempelvis genom luckhuggning för att gynna lövträd.
- Bete och vid behov stängsling. Bete är framförallt prioriterat i skötselområde 1:A och 1:C men vore även gynnsamt i skötselområde 1:B. Antalet djurenheter per hektar ska anpassas till fållans storlek, säsong och djurslag för att uppnå en betesintensitet anpassad för att bevara och utveckla områdets naturvärden. Bete med nötkreatur är att föredra. Om betet ska ske med får är det särskilt viktigt att betestrycket anpassas så att floran gynnas. Om floran riskerar att utarmas p.g.a. bete kan fållindelning och betesuppehåll vara ett sätt att bevara en rik flora. Vid behov får slåtter och/eller röjning ersätta bete.

- Varierade och gärna sydvända flikiga brynmiljöer med artrikedom av blommande buskar röjs fram i lämpliga kantzoner mot öppen mark.
- Underhållsröjning för att bibehålla inslag av gläntor och glest trädklädda ytor utförs vid behov. Likaså underhållsröjning av befintliga öppna ytor i skötselområde 1:A utmed landsväg 2 i skötselplanekartan bör utföras vid behov. En oskarp övergång mot skogen eftersträvas.
- Mulmholkar får placeras ut och fyllas på vid behov. Mulmholkarna placeras gärna i solvarma lägen. Faunadepåer med stockar får placeras ut, gärna med en utformning som gynnar ekoxen (ekoxekomposter).
- Veteranisering av träd som ännu inte utvecklat biologiskt viktiga strukturer på naturlig väg bör utföras, gärna som ett sätt att långsamt och skonsamt öka ljusinsläppet i skogen och friställa träd istället för att avverka. Veteranisering av olika lövträdslag är att föredra, inte minst av skogsek.
- Hamling av lämpliga ädellövträd bör utföras, åtgärden är främst prioriterad i skötselområde 1:A. Många av de äldre hamlade träden är tyvärr inte lämpliga att återhamla.

Figur 7. Höjd med hållmark och ek nära Tjustgölen, skötselområde 1:A

3.2 Skötselområde 2, Sumpskog med björk och tall (0,3 ha)

Beskrivning

Området utgörs av en liten del av en björkdominerad sumpskog med inslag av tall som fortsätter utanför reservatet. Skötselområdet kantas av skogsek och konkurrerande gran. Någon yngre skogsek och gran har även letat sig ut i det blötare partiet. Död ved finns i form av björkhögstubbar samt björk- och tall-lågor. De blöta markförhållandena gör att träden växer långsamt och skapar en naturlig luckodynamik. I bottenskiktet växer vitmossor.

Figur 8. Sumpskog, Skötselområde 2.

Bevarandemål

- Arealen av Natura2000-naturtypen Skogsbevuxen myr (91D0) bör vara 0,3 hektar.
- Skogen ska ha rik förekomst av död ved, vilket skapas genom intern dynamik med naturliga processer som åldrande och avdöende.

Skötselåtgärder

Inga skötselåtgärder är prioriterade

3.3 Skötselområde 3: Öppna marker (2,2 ha)

Beskrivningar

Skötselområde 3:A, Gräsmark på gammal åkermark (2 ha)

Skötselområdet består av flera delområden som utgörs av öppna gräsbevuxna gamla åkerlappar och stråk som varit oplöjda under mer eller mindre längre tid. Floran är generellt trivial med hundkäx, maskrosor och andra kvävegynnade arter. Gräs som ängskavle och tuvtåtel dominerar vissa partier. I övergångszonerna mot kringliggande skog växer ofta slån och andra blommande buskar. Enstaka solitära ädellövträd såsom skogsek och ask av klenare dimensioner finns på några av ytorna. Trots att de före detta åkrarna hyser en trivial flora kan blomningen utgöra viktiga nektarresurser för områdets insekter såsom den rödlistade glänsande blombaggen (VU). En av delytorna utmed landsväg 2 betas av häst.

Skötselområde 3:B, Fuktig öppen yta och videbuskage (0,2 ha)

På fuktig och näringsrik mark mellan en åker och sjön Tjustgölen växer fuktälskande arter såsom skogssäv, kärrsilja och vecketåg. Längs ett brett dike som löper genom området och mynnar ut i sjön växer även jättestarr. Området är till största del öppet men övergår i ett tätt videbuskage närmast sjön.

Figur 9. Fuktig öppen yta utmed dike, skötselområde 3:B.

Bevarandemål

- Skötselområde 3:A ska utgöras av 2 ha gräsmark med inslag av buskiga bryn i kanterna. Skötselområde 3:B ska utgöras av en 0,2 ha yta med fuktkrävande fältvegetation och täta videbuskage (ej natura 2000-naturtyper).
- En rik blomning av örter som gynnar pollinatörer är önskvärt. Hävdgynnade arter är att föredra men också ohävdsarter såsom hundkäx och kärrsilja kan vara av betydelse för områdets insektsliv.
- Brynmiljöer med buskar av olika arter, såsom slån, hassel, vide och nyponrosor ska finnas i lämpliga kantzoner mot kringliggande skog. En del buskage bör vara flikiga så att insekter finner lä.
- Enstaka solitära träd, gärna ädellövträd, sälg eller vildapel och täta buskgrupper får gärna finnas på de större delområdena så länge värdefull blomning inte bedöms skuggas ut.
- Solbelyst död lövved bör finnas i mindre mängd där det inte ligger i vägen för skötseln.

Skötselåtgärder

Löpande skötsel

- De gamla åkerytorna som utgör skötselområde 3:A bör hållas öppna med bete, röjning, slåtter eller klippning. Avslaget gräs kan med fördel tas bort. Tidpunkten för hävden anpassas för att gynna en rik blomning och frösättning.
- Åtgärder för att bibehålla öppenhet i skötselområde 3:B bör också utföras men är lägre prioriterat och de täta videbuskagen kan också tillåtas öka i omfattning för att erbjuda nektar till pollinerande insekter.
- Varierade och gärna sydvända flikiga brynmiljöer med artrikedom av blommande buskar röjs fram i lämpliga kantzoner mot kringliggande skog. Åtgärden ska utföras vid behov.
- Eventuella solitära träd får beskäras om det bedöms lämpligt för att minska beskuggningen av fältskiktet.
- Plantering av ängsväxter med fröer från Småland får ske men åtgärden är lågt prioriterad eftersom ytorna generellt är näringspåverkade.
- Fläckvis jordavskrapning får ske för att skapa jordblottor som gynnar pollinatörer och etableringen av blommande växter. Även fläckvis gräsbränning får ske om det sker 150 m från byggnader.
- Död ved som ligger i vägen för skötseln får flyttas till lämpligt ställe.

- Faunadepåer i form av död ved, gärna med en utformning som gynnar ekoxen (ekoxekomposter), får placeras ut på platser där de inte är i vägen för skötseln.

3. Friluftsliv

Beskrivning

Området är inget välbesökt friluftsområde. Det gårdsnära läget gör att naturreservatet inte är prioriterat för friluftsanläggningar annat än en informationstavla och en mindre parkeringsplats.

Bevarandemål

- En mindre parkeringsplats ska finnas i reservatet på Tjustgöl 3:2, utmed landsväg 1.
- En informationstavla ska finnas och vara i gott skick. Informationen om området och dess natur- och kulturvärden ska öka medvetenheten om naturen.

Skötselåtgärder

Initiala åtgärder

- Reservatets gränser ska markeras i fält.
- En informationstavla sätts upp, förslag till placering enligt skötselplanskartan, bilaga 5.1
- En parkeringsplats anläggs utmed landsvägen på Tjustgöl 3:2, förslag till placering enligt skötselplanskartan, bilaga 5.1

Löpande skötsel

- Tillsyn och underhåll av informationstavla och parkering, inklusive röjning av vegetation intill dessa platser. Informationstavlan får bytas ut vid behov.

4. Dokumentation och uppföljning

4.1 Dokumentation och uppföljning av skötselåtgärder

Vid åtgärder och uppföljning av skötselåtgärder ska förvaltaren dokumentera:

- var, hur och när åtgärder/uppföljning utförts
- vem som utfört åtgärder/uppföljning
- kostnad och finansiering för utförd åtgärder/uppföljning.

Åtgärder som inte utförs av förvaltaren ska dokumenteras genom att utföraren på begäran redovisar utförda åtgärder, exempelvis bete, slätter och hamling.

4.2 Uppföljning av bevarandemål

Förvaltaren ansvarar för uppföljning av naturreservatets bevarandemål samt eventuellt behov av anpassning av skötseln. Hur bevarandemålen följs upp anges i naturreservatets uppföljningsplan. I uppföljningsplanen anges vilka målindikatorer som ska mätas för att följa upp bevarandemål. All uppföljningsverksamhet inom reservatet dokumenteras i Naturvårdsverkets databas Skötsel-DOS, VIC Natur.

4.3 Revidering av skötselplan

Om tillsyn eller uppföljning visar att det finns behov av anpassning av skötseln för att uppnå syftet med naturreservatet kan skötselplanen revideras.

5. Artlista

Förteckning över känd förekomst av rödlistade arter, signalarter samt andra intressanta arter inom naturreservatet Tjustgöl.

Rödlistekategorier enligt den nationella rödlistan fastställd av Naturvårdsverket 2020.

Rödlistekategori:

EX = utdöd (extinct)

RE = nationellt utdöd (regionally extinct)

CR = akut hotad (critically endangered)

EN = starkt hotad (endangered)

VU = sårbar (vulnerable)

NT = nära hotad (near threatened)

DD = kunskapsbrist (data deficient).

Referenser:

Foran 2006 = Foran AB (2006) Tjustgöl i Oskarshamns kommun.

LST = Länsstyrelsen

AP = Artportalen.se

Tabell 2. Artlista

Vetenskapligt namn	Svenskt namn	Rödlistekategori	Referens
Kärlväxter			
<i>Campanula latifolia</i>	Hässleklocka	LC	AP
<i>Cardamine bulbifera</i>	Tandrot	LC	LST 2021
<i>Cardamine impatiens</i>	Lundbräsma	LC	Foran 2006
<i>Fraxinus excelsior</i>	Ask	EN	LST 2022
<i>Galium odoratum</i>	Myskmadra	LC	LST 2023
<i>Hedera helix</i>	Murgröna	LC	Foran 2006
<i>Hepatica nobilis</i>	Blåsippa	LC	LST 2022
<i>Lathraea squamaria</i>	Vättersos	LC	AP
<i>Lathyrus niger</i>	Vippärt	NT	LST 2023
<i>Lathyrus vernus</i>	Vårärt	LC	LST 2021
<i>Orchis mascula</i>	Sankt pers nycklar	LC	LST 2021
Lavar			
<i>Arthonia vinosa</i>	Rostfläck	LC	AP
<i>Bacidia rubella</i>	Lönnlav	LC	LST 2022
<i>Biatoridium monasteriense</i>	Klosterlav	VU	LST 2022
<i>Collema flaccidum</i>	Slanklav	LC	AP
<i>Graphis scripta</i>	Skriptlav	LC	Foran 2006
<i>Gyalecta flotowii</i>	Blek kraterlav	VU	AP
<i>Gyalecta ulmi</i>	Almlav	VU	AP
<i>Lobaria pulmonaria</i>	Lunglav	NT	LST 2022
<i>Peltigera collina</i>	Grynig filtlav	NT	SKS 2001
<i>Rostania occultata</i>	Skorpgelélav	NT	LST 2016
<i>Sclerophora farinacea</i>	Brunskäftad blekspik	VU	LST 2022
<i>Sclerophora pallida</i>	Gulvit blekspik	VU	LST 2022
<i>Sclerophora peronella</i>	Liten blekspik	VU	Foran 2006
<i>Scytinium lichenoides</i>	Traslav	LC	AP

Mossor			
<i>Anomodon viticulosus</i>	Grov baronmossa	LC	Foran 2006
<i>Antitrichia curtipendula</i>	Fällmossa	LC	LST 2022
<i>Homalia trichomanoides</i>	Trubbfjädermossa	LC	AP
<i>Homalothecium sericeum</i>	Guldlockmossa	LC	AP
<i>Jungermannia subulata</i>	Rörsvepemossa	LC	Foran 2006
<i>Leucobryum glaucum</i>	Blåmossa	LC	LST 2022
<i>Neckera complanata</i>	Platt fjädermossa	LC	Foran 2006
<i>Porella platyphylla</i>	Trädporella	LC	LST 2022
Storsvampar			
<i>Auricularia mesenterica</i>	Svartöra	NT	LST 2019
<i>Biscogniauxia cinereolilacina</i>	Linddyna	VU	LST 2016
<i>Fistulina hepatica</i>	Oxtungssvamp	NT	Foran 2006
<i>Fomitiporia robusta</i>	Ekticka	NT	LST 2020
<i>Gymnopus fusipes</i>	Räfflad nagelskivling	NT	AP
<i>Hymenochaete ulmicola</i>	Almrostöra	EN	LST 2022
<i>Leptoporus mollis</i>	Kötticka	NT	Foran 2006
<i>Pseudoinonotus dryadeus</i>	Tårticka	VU	LST 2022
<i>Spongipellis spumeus</i>	Skumticka	NT	LST 2022
Skalbaggar			
<i>Agrilus olivicolor</i>	Hasselpraktbagge	NT	AP
<i>Crepidophorus mutilatus</i>	Hålträdsknäppare	VU	LST 2016
<i>Eucnemis capucina</i>	Eucnemis capucina	NT	AP
<i>Ischnomera caerulea</i>	Glänsande blombagge	VU	LST 2016
<i>Lucanus cervus</i>	Ekoxe	LC	Foran 2006
<i>Lymexylon navale</i>	Skeppsvarvsfluga	NT	Foran 2006

<i>Phloeophagus turbatus</i>	Lindvedvivel	NT	LST 2016
<i>Silvanus bidentatus</i>	Tvåtandad platt- bagge	NT	AP
<i>Stereocorynes truncorum</i>	Lönnvedvivel	NT	AP

6. Referenslista

Artdatabanken. 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Hedin, J., Niklasson, M. & Bengtsson, V. 2018. Veteranisering – verktyg istället för tid. Fauna & Flora. 113:2, 13 -25.

Nitare, J. 2019. Skyddsvärd skog, naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning. Skogsstyrelsen. Jönköping

Internetsidor

Artdatabanken, rödlistade arter, <http://artfakta.artdatabanken.se/>

Riksantikvarieämbetets fornlämningsregister, <http://www.fmis.raa.se>

Artportalen, <http://www.artportalen.se/>

Geologiska data, <https://apps.sgu.se/kartvisare/>

Historiska kartor har laddats ner via Lantmäteriets e-tjänst, <https://historiskakartor.lantmateriet.se/>

Bilagor

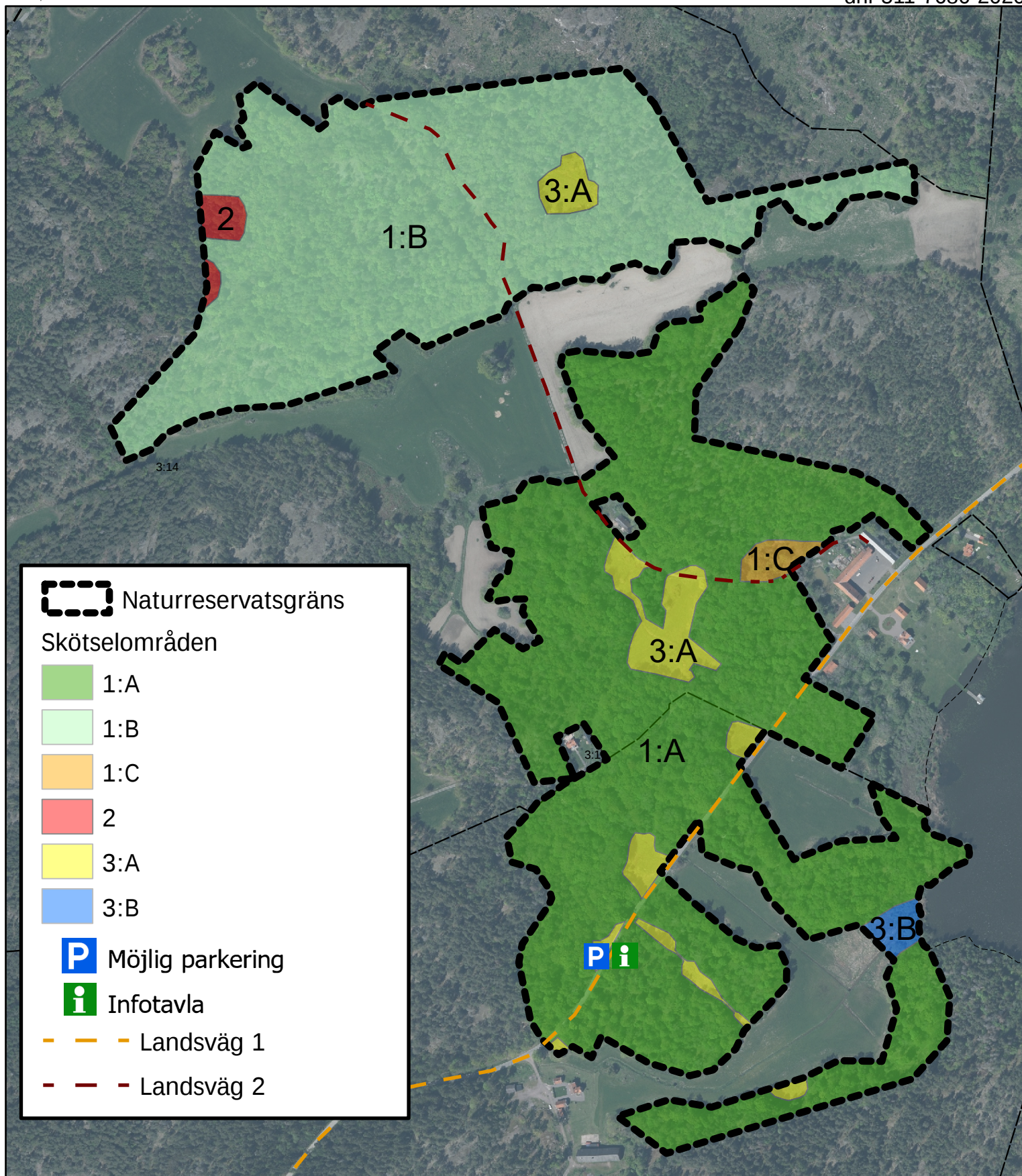
5.1 Skötselplankarta

Länsstyrelsen
Kalmar län

Skötselplanskarta Naturreservatet Tjustgöl

Bilaga 5.1
Tillhör Länsstyrelsens ärende
dnr 511-7680-2020

Bakgrundskarta © Lantmäteriet

0 125 250 500 Meter